

Oikeusministeriölle

Oikeusministeriö asetti maa- ja metsätalousministeriötä ja ympäristöministeriötä kuul-
tuaan 22.3.2000 toimikunnan selvittämään vesilakiin (264/1961) liittyviä uudistustar-
peita ja tekemään tarpeelliseksi katsomansa ehdotukset lain uudistamiseksi
(OM:0191:00/06/06/2000).

Toimikunnan puheenjohtajaksi kutsuttiin ylijohtaja, osastopäällikkö Timo Kotkasaari
maa- ja metsätalousministeriöstä ja varapuheenjohtajaksi lainsäädäntöjohtaja, halli-
tusneuvos Simo Mäkinen ympäristöministeriöstä. Toimikunnan jäseniksi kutsuttiin
lainsäädäntöneuvos Marja Ekroos oikeusministeriöstä, vesihallintojohtaja Kai Kaatra
maa- ja metsätalousministeriöstä, hallitusneuvos Ulla Kaarikivi-Laine ympäristöminis-
teriöstä, johtaja Seppo Räisänen Itä-Suomen ympäristölupavirastosta, johtaja Markku
Tornberg Maa- ja metsätaloustuottajain Keskusliitosta, ympäristönsuojeluasiamies
Meeri Palosaari Teollisuuden ja Työnantajain Keskusliitosta, ympäristölakimies Lee-
na Eränkö-Pohjanraito Suomen Kuntaliitosta ja luonnonsuojelupäällikkö Ilpo Kuronen
Suomen Luonnonsuojeluliitosta. Ilpo Kurosen oltua estyneenä hänen sijaisenaan
toimi maa- ja metsätaloustieteiden kandidaatti Harri Dahlström.

Pysyviksi asiantuntijoiksi toimikuntaan nimitettiin hallintoneuvos Pekka Vihervuori kor-
keimmasta hallinto-oikeudesta, ylituomari Pekka Kainlauri Vaasan hallinto-
oikeudesta, professori Erkki Hollo Helsingin yliopistosta, johtaja Heikki Teräsvirta Ete-
lä-Savon ympäristökeskuksesta ja lakiasiainpäällikkö Kaj Hellsten Energia-alan Kes-
kusliitto ry FINERGYstä.

Toimikunta otti nimekseen vesilakitoimikunta.

Sihteereikseen toimikunta kutsui vanhempi hallitussihteeri Jukka Pekka Tolvasen ja
ylitarkastaja Tuire Tainan maa- ja metsätalousministeriöstä ja hallitossihteeri Petri
Leinosen korkeimmasta hallinto-oikeudesta sekä 15.8.2003 alkaen ma. oikeussihteeri
Jari Salilan korkeimmasta oikeudesta. Lainsäädäntöneuvos Marja Ekroosin siirryttyä

uusiin tehtäviin ja pyydettyä eroa toimikunnasta, hänen tilalleen toimikunnan jäseneksi nimitettiin lainsäädäntöneuvos Mika Seppälä oikeusministeriöstä. Ympäristölakimies Leena Eränkö-Pohjanraidon siirryttyä uusiin tehtäviin ja pyydettyä eroa toimikunnasta, hänen tilalleen toimikunnan jäseneksi nimitettiin ympäristöasiantuntija Vesa Valpasvuo Suomen Kuntaliitosta.

Toimikunnan alkuperäinen määräaika päättyi 1.6.2002. Työn laajuuden vuoksi oikeusministeriö kuitenkin päätöksellään 27.5.2002 jatkoi määräaikaa toimikunnan esityksen mukaisesta. Jatkettu määräaika päättyi 31.5.2004.

Toimikunta on kokoontunut yhteensä 136 kertaa. Toimikunnassa ovat olleet kuultavina katselmusinsinööri Frej Achren Lounais-Suomen ympäristökeskuksesta, hallitusneuvos Auvo Haapanala ympäristöministeriön alueidenkäytön osastolta, limnologi Pertti Heinonen Suomen ympäristökeskuksesta, ylitarkastaja Heli Herkamaa Uudenmaan ympäristökeskuksesta, ylitarkastaja Seppo Kaasinen tiehallinnosta, käyttöpäällikkö Kari Lamminmäki Kemijoki Oy:stä, yli-insinööri Risto Lång Merenkulkulaitoksesta, neuvotteleva virkamies Seppo Oikarinen kauppa- ja teollisuusministeriöstä, tutkimusinsinööri Mika Marttunen Suomen ympäristökeskuksesta, erikoistutkija Ansa Pilke Suomen ympäristökeskuksesta, hallitusneuvos Aila Salminen liikenne- ja viestintäministeriöstä, ympäristönsuojelupäällikkö Aarne Wahlgren Pohjois-Karjalan ympäristökeskuksesta, professori Veli-Pekka Viljanen Turun yliopistosta ja toimialajohtaja Hannu Wirola Pirkanmaan ympäristökeskuksesta.

Toimikunta on pitänyt yhteiskokouksia ja ollut muutenkin yhteistyössä ympäristöministeriön asettaman vesipolitiikan puitteista annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin (2000/60/EY) toimeenpanemiseksi tarpeellisia muutoksista ympäristönsuojelulainsäädäntöön valmistelleen Vepo-toimikunnan sekä direktiivin toimeenpanoa valmistelleen ympäristöministeriön asettaman ohjausryhmän kanssa. Toimikunta myös järjesti 22.4.2004 asiantuntijapalaverin, jossa käsiteltiin vesilain ja metsälain (1093/1996) välistä suhdetta.

Lisäksi toimikunta on perustanut kolme alajaostoa. Kokouksessa 16.5.2000 asetettiin uittojaosto, jonka puheenjohtajaksi nimitettiin Seppo Räisänen, varapuheenjohtajaksi Marja Ekroos ja sihteeriksi Tuire Taina sekä jäseniksi metsänhoitaja Esko Korsulainen metsähallituksesta, uittopäällikkö Harri Lallukka Järvi-Suomen Uittoyhdistyksestä, yli-insinööri Esko Vähäsöyrinki maa- ja metsätalousministeriöstä, asianajaja Mattias Wallgren asianajotoimisto Juridia Oy:stä ja tutkija Pasi Kallio Suomen luonnonsuojeluliitosta. Jaoston tehtävänä oli käydä lävitse puutavaran uittoa koskeva vesilain 5 luku. Jaoston työskentely päättyi vuoden 2001 lopussa. Jaosto esitteli luonnoksen uudeksi uittoa koskevaksi luvuksi toimikunnan kokouksessa 17.12.2001.

Kokouksessaan 1.9.2000 toimikunta päätti perustaa jaoston selvittämään veden ja jäteveden johtamista sekä pohjaveden ottamista koskeviin vesilain 9 ja 10 lukuihin kohdistuvia muutostarpeita ensisijaisesti kansallisesta näkökulmasta mutta myös vesipolitiikan puitteiden direktiivi huomioon ottaen. Vedenhankintajaoston puheenjohtajaksi nimettiin professori Erkki Hollo ja sihteeriksi Jukka Pekka Tolvanen sekä jäseniksi Marja Ekroos, Leena Eränkö-Pohjanraito, ympäristölakimies Kurt Hemnell Maa- ja metsätaloustuottajain Keskusliitosta, Ulla Kaarikivi-Laine, Pasi Kallio, ympäristöneuvos Jukka Leinonen Länsi-Suomen ympäristölupavirastosta, vesiylitarkastaja Markku Maunula maa- ja metsätalousministeriöstä, Meeri Palosaari, yli-insinööri Erkki Santala Suomen ympäristökeskuksesta ja lakimies Anneli Tiainen Vesi- ja viemärilaitosyhdistys ry:stä. Jaoston työhön osallistuivat myös yli-insinööri Tapani Suomela ympäristöministeriöstä ja ympäristöjohtaja Birger Ylisaukko-oja Pohjolan Voima Oy:stä. Jaoston työskentely päättyi vuoden 2001 lopussa. Jaosto esitteli luonnoksen uudeksi vedenhankintaa koskevaksi luvuksi toimikunnan kokouksessa 17.12.2001.

Kokouksessaan 25.2.2002 toimikunta päätti perustaa jaoston selvittämään vaihtoehtoja vesilain menettelysäännösten nykyaikaistamiseen. Menettelyjaoston puheenjohtajaksi nimettiin Timo Kotkasaari ja sihteeriksi Petri Leinonen sekä jäseniksi Simo Mäkinen, Marja Ekroos, Kaj Hellsten, Erkki Hollo, Pekka Kainlauri, Seppo Räisänen, Heikki Teräsvirta, Markku Tornberg, ympäristöneuvos Juha Helin Länsi-Suomen ympäristölupavirastosta, ma. oikeussihteeriksi Elina Lampi-Fagerholm korkeimmasta oikeudesta ja ympäristöneuvos Simo Perkkiö Pohjois-Suomen ympäristölupavirastosta. Jaosto esitteli työnsä tuloksia toimikunnan kokouksessa 8.1.2003.

Toimikunta on työnsä aikana käynyt tutustumassa Kelukosken vesivoimalaitoksen rakentamiseen Sodankylässä, Myllypuron ennallistamiseen Espoon Nuuksiossa sekä Kallaveden-Unnukan säännöstelyn muuttamishankkeeseen Kuopiossa ja Leppävirran Konnuskoskella. Toimikunta kävi lisäksi yhdessä vedenhankintajaoston kanssa tutustumassa Päijänne -tunneliin sekä uuttojaoston kanssa uittoon Lieksassa Märjälahden, Nurmeksessa Kannaslahden, Nilsiässä ja Siilinjärvellä Pajulahden sekä Maaningalla Ahkionlahden toimintapaikoilla, Haukivedellä hinaajalla ja Lappeenrannassa UPM-Kymmenen Kaukaan tehtaiden vesivarastoilla ja tehdasalueella.

Toimikunnan työn tavoitteena on toimeksiannon mukaan ollut vesilain tarkistaminen ja ajanmukaistaminen. Toimikunta päätyi jo työnsä alkuvaiheessa siihen, että tämä edellyttää lain kirjoittamista kokonaan uudestaan. Vaikka lain keskeisiä soveltamisperiaatteita eikä soveltamisalaa ole tarpeen olennaisesti muuttaa, lain ajantasaistamiseksi tarpeelliset uudistukset ovat niin merkittäviä, ettei niiden toteuttaminen osuudistuksella ole mahdollista tai ainakaan tarkoituksenmukaista. Toimikunta ehdottaakin kokonaan uuden vesilain säätämistä. Uusi laki rakentuisi voimassa olevan vesilain peruseriaatteille. Lain soveltamisalaa eikä keskeisiä soveltamisperiaatteita ole tarkoitus muuttaa laajemmin kuin on tarpeen uudistuksen tavoitteiden saavuttamiseksi. Uusi laki sisältäisikin keskeiset vesilain mukaiset vesioikeudelliset periaatteet.

Toimikunnan mietintö on toimeksiannon mukaisesti laadittu hallituksen esityksen muotoon. Mietintöä ei kuitenkaan ole kaikilta osin viimeistelty hallituksen esitykseltä edellytettävällä tavalla. Esitysluonnoksesta muun muassa puuttuvat liitännäislakien muutosehdotukset, luonnokset uuden lain nojalla annettaviksi asetuksiksi ja esityksen vaikutusten arvioinnit. Toimikunnan laatima hallituksen esitysluonnos tarjoaa kuitenkin mahdollisuuden jatkovalmisteluun, jonka ensi vaiheena tulisi olla laaja lausuntokierros. Lausuntokierros tulisi toimikunnan mielestä järjestää mahdollisimman pian, jo ennen asetuseruonnosten valmistelua. Lausuntokierroksen jälkeisen jatkovalmistelun tulisi olla riittävän laajapohjaista.

Toimikunnan mietintöön sisältyy myös muistio, jossa on ehdotusta laajemmin esitelty lakiehdotuksen taustalla olevia näkemyksiä ja toimikunnassa käytyjä keskusteluja. Muistio sisältää myös toimikunnan periaatteellisia kannanottoja vesilainsäädännön uudistamiseen liittyvistä selvittämistä vaativista asioista, joita toimikunnassa ei sen määräajan puitteissa ollut mahdollista käsitellä.

Saatuaan työnsä päätökseen, toimikunta jättää mietintönsä kunnioittavasti oikeusministeriölle. Mietintöön sisältyy kaksi eriävää mielipidettä.

Helsingissä 16 päivänä kesäkuuta 2004

Timo Kotkasaari

Simo Mäkinen

Ulla Kaarikivi-Laine

Kai Kaatra

Ilpo Kuronen

Meeri Palosaari

Seppo Räisänen

Mika Seppälä

Markku Tornberg

Vesa Valpasvuo

Kaj Hellsten

Erkki Hollo

Pekka Kainlauri

Heikki Teräsvirta

Pekka Vihervuori

Petri Leinonen

Jari Salila

Tuire Taina

Jukka Pekka Tolvanen